

УДК [930.253+94](477)"17/19"

Т. С. ГАРАЩУК*

**ВИДОВИЙ СКЛАД ДОКУМЕНТІВ ДВОРЯНСЬКИХ
ДЕПУТАТСЬКИХ ЗІБРАНЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ
ОФОРМЛЕННЯ (КІНЕЦЬ XVIII – ПОЧАТОК XX ст.)**

Досліджуються основні видові групи управлінських документів, виявлені відмінності у функціональному призначенні деяких із них. Серед видового складу документів дворянських депутатських зібрань основними були протоколи та журнали.

Ключові слова: службові документи; протоколи; журнали; обліково-реєстрові документи; дворянські депутатські зібрання; Україна.

Дослідження історії діловодства та архівної справи в Україні неможливе без урахування особливостей організації документування управлінської інформації та роботи зі службовими й архівними документами в державних установах. Нині вітчизняними вченими опрацьовано низку таких профільних питань окремо або в контексті діяльності органів державної влади на різних етапах історії українського суспільства. Однак залишається недослідженою організація діловодства в таких специфічних станових установах, як дворянські депутатські зібрання, що функціонували в Україні з кінця XVIII ст. по 1917 рік. Незважаючи на наявність значної кількості спеціальних публікацій, дотичних до теми дослідження, слід зазначити, що донині з'ясовано тільки окремі питання обраної теми, а узагальнююче дослідження, яке відображало б всі її аспекти, – відсутнє, що й зумовлює його актуальність.

Аналіз наукових праць попередників з питань організації діловодства в державних органах влади Російської імперії першої половини XIX ст. варто розпочати з робіт російських фахівців-практиків Н. В. Варадінова, В. О. Вельдбрехта¹, які розробили перші засади теорії діловодства. Історія та організація основних етапів становлення і розвитку діловодства в Росії висвітлена у двох навчальних посібниках радянського періоду².

* *Гаращук Тетяна Степанівна* – головний спеціаліст відділу формування НАФ та діловодства Державного архіву Житомирської області.

Серед дисертаційних робіт, присвячених характеристиці досвіду організації діловодства в окремих губернських установах слід відзначити дослідження Т. В. Виноградової³, Н. О. Леміш⁴. Вагомим підґрунтям для нашого дослідження є праця Л. Ю. Конькової⁵, що за хронологічними межами співпадає з аналізованим нами періодом. Дослідження побудоване на вивченні архівних документів дворянської діловодної практики Московського дворянського депутатського зібрання. З'ясуванню ролі й місця Волинського дворянського зібрання в системі органів влади, присвячено роботу Л. М. Казначеевої⁶. Проте документознавчі аспекти цієї теми фактично залишилися поза увагою автора.

Основою джерельної бази нашого наукового дослідження є архівні фонди, різні за профільним інформаційним потенціалом, що зберігаються в державних архівах трьох областей: Житомирської (ф. 146 “Волинське дворянське депутатське зібрання” – 6673 од. зб. за 1802–1917 рр., окремі документи відносяться до більш раннього періоду – XVI–XVIII ст.; ф. 332 “Волинський губернський предводитель дворянства – 5 од. зб.); Київської (ф. 782 “Київське губернське дворянське депутатське зібрання” – 15514 од. зб. за 1795–1917 рр.) та Чернігівської (ф. 133 “Чернігівське губернське дворянське депутатське зібрання” – 737 од. зб. за 1661–1916 рр.). Задовільний ступінь збереженості великої кількості справ дають підстави стверджувати, що саме фонди трьох зазначених дворянських депутатських зібрань стали основною джерельною базою для написання нашого дисертаційного дослідження.

Дворянські депутатські зібрання були основною інстанцією, яка підтверджувала право на отримання дворянського титулу. За час їх діяльності сформувався цілісний комплекс документів, різних за інформативним рівнем та видовим складом.

Серед досліджуваних документів дворянських депутатських зібрань слід виокремити ті, що:

- організували процес отримання дворянського титулу – протоколи та журнали;
- надавали статус дворянина – “свидетельства”, “удостоверения” та грамоти;
- фіксували наявність дворянських родів на певній території – родовідні книги;
- створювалися в результаті діяльності канцелярської служби дворянських депутатських зібрань – рапорти, “прошення”, “доклады”, “представления” тощо;
- облікові документи – реєстри, описи, алфавітні покажчики.

Колегіальний порядок розгляду та вирішення питань, пов'язаних з юридичним оформленням дворянства, від кінця XVIII ст. передбачав підготовку відповідних документів, слухання і фіксування процесу та

результату обговорення. Основними документами, що фіксували процес підготовки, хід засідання та прийняття рішення в дворянських депутатських зібраннях, були протоколи та журнали.

У результаті дослідження документів, які зберігаються у фондах Державних архівів Волинської, Київської та Чернігівської областей, встановлено, що тільки Волинське дворянське депутатське зібрання створювало і журнали, і протоколи, чітко розрізняючи їх за функційним призначенням. Визначення поняття “журналу засідань” та “протоколу засідань” подає у своїй роботі В. Вельдбрехт, вказуючи, що журналом засідань є книга, “образующаяся из соединяемых вместе журналов заседаний каждого присутственного дня”⁷. Тобто в журналі фіксувалися ключові моменти, що розглядалися в присутстві. А протокол складався “по делам решительным, где приговор заключает в себе какое-либо существенное распоряжение или решение”⁸.

У Волинському дворянському депутатському зібранні окремо оформлювалися журнали засідань та протоколи. У журналі фіксувалися усі справи, що розглядалися у певний день. А протоколи складалися тільки до справ про клопотання та затвердження або незатвердження у дворянстві, про видачу свідоцтв дворянам, причому ці справи спочатку розглядалися та фіксувалися у журналі засідань. Усі протоколи формувалися в одну справу, але створювалася величезна кількість реєстрів та описів, за якими можна було визначити затверджений рід, чи йому відмовлено. Детальніше автором розглянуто протоколи та журнали Волинського дворянського депутатського зібрання у статті: “Діловодні документи Волинського дворянського депутатського зібрання: видовий зміст, склад, оформлення (перша половина XIX ст.)”⁹. Тому зупинимось на характеристиці протоколів та журналів, що збереглися у фондах Київського та Чернігівського дворянських депутатських зібрань.

У фондів Київського дворянського депутатського зібрання збереглися як журнали засідань, так і протоколи. Але при дослідженні було виявлено, що ті справи, на яких зазначалося “журнал засідань”, виявилися протоколами, оскільки містили тільки розгляд дворянських клопотань про затвердження у дворянстві. Свідченням того, що це не журнал засідань, а протокол служать початкові речення: “По указу Ея Императорского величества Киевский губернский предводитель дворянства, уездные и окружные дворянские депутаты рассматривали доказательств на дворянство, представленные от жительствоющих...”¹⁰. Є певна кількість справ, які в цілому можна назвати протоколами, їх зміст відповідає назві, наприклад, “Определения за 1835 год”¹¹.

Стосовно оформлення та організації роботи з протоколами у Київському дворянському депутатському зібранні слід вказати на деякі

особливості. Досліджуючи найдавніші протоколи перших засідань від 15 жовтня 1796 р. помічаємо певну різницю у їх оформленні у порівнянні з Волинським депутатським зібранням. По-перше, прізвиська дворян вказувалися не у верхньому правому куті, а прописувалися всередині тексту. Але у верхньому лівому куті протоколу проставлялася велика літера, на яку розпочиналося прізвисько дворянина, що подавав “прошеніє” та доводив своє дворянське походження, очевидно, для того, щоб краще орієнтуватися при пошуку потрібних даних. У верхньому правому куті – номер самого протоколу. В лівому нижньому куті – місце проживання дворянина та в яку частину родовідної книги вписаний.

Наприклад:

“Из округи Богуславской, в 6 часть”¹².

Протокол оформлено російською мовою, а підписи губернського предводителя та депутатів зафіксовані польською мовою. Підпис секретаря оформлювався з розшифруванням посади: “Дворянства секретарь”. Цікаво, що у Волинському депутатському зібранні вживався термін “секретар” без слова “дворянства”. Але насправді підпис під протоколами мав право ставити тільки секретар дворянства, який очолював усю канцелярію дворянського депутатського зібрання, а не просто секретар. Це може свідчити про те, як складно приживалася російська термінологія у депутатських зібраннях західних губерній, тобто колишніх польських територій.

Протоколи за 1796 р. у Київському депутатському зібранні склалися російською мовою, а описи – польською. Описи містили номер за порядком, прізвисько та номер сторінки. Із змісту протоколів видно, що документи на розгляд дворянами подавалися польською та латинською мовами, оскільки маємо таку інформацію: “на дворянское достоинство доказательства, переведённые из латинского и польского на российский диалект Секретарем Дворянства Яковом Нечаем”¹³. Очевидно, що на початку діяльності Київське депутатське зібрання у штаті канцелярії не мало перекладача, перекладами займався секретар дворянства. Справи про дворянське походження, які згодом формувалися, мали містити саме копії та переклади, про що свідчать записи в протоколах такого змісту: “Выдать в род его Потомственно грамоту, с представленных документов оставить при деле перевод. Подлинник распискою возвратить ему обратно”¹⁴.

За 1796 р. збереглося два томи протоколів, хоча за описом вони позначені як журнал засідань. Але на самих книгах написано, що це “Определения 1796 года”. За формою та змістом ці документи, звичайно, нагадують більше протокол, ніж журнал. Підтвердженням служить такий запис в кінці протоколу за №10: “Сие определение Центральною Киевскою Комиссиею отменено с заключением сей род Куликовских исключить из родословной книги о чём и равно да бы впредь с сего

определения выписи выдаваемы не были в следствии заключенного 1840 года декабря 21 дня журнала сделана сия подпись”. Депутат (подпис)¹⁵.

На початок XIX ст. форма протоколів Київського депутатського зібрання теж зазнає змін. Три протокольні книги за 1803 р. поділено за повітами. Зокрема, мають назви заголовків польською мовою: “Декрети повіту Сквирського”, “Декрети повіту Махновицького”, “Декрети повіту Уманського”¹⁶.

Тобто протоколи тут іменуються як декрети – на польський зразок. Особливістю цих протокольних книг є те, що вони повністю записані польською мовою. Але за формою нагадують протоколи попередніх років, кожний оформлювався з нової сторінки та отримував свій порядковий номер. Окрім того, був засвідчений депутатами та секретарем дворянства.

З 1835 року протокол набуває більш уніфікованої форми. У лівому верхньому куті протоколу зазначається порядковий номер, у правому верхньому – прізвище дворянина, документи якого розглядалися. Наприклад:

№ 11 Бровинські

“1835 года апреля 2 дня по указу его императорского величества Киевское дворянское депутатское собрание слушало прошение...”¹⁷. Відзначене курсивом, дописувалося не відразу під час оформлення протоколу, а згодом. Оскільки написане було зовсім іншим почерком.

У Чернігівському дворянському депутатському зібранні взагалі відсутній такий термін як “журнал засідань”. Тут оформлювалися лише протоколи зібрання. Наприклад, справа №44 “Протоколи зібрання 1798 г.” являє собою журнал засідань, оскільки відображає усе, що відбувалося в присутстві¹⁸. Справа за №3 являє собою справжній протокол, що має назву “Постановления (протоколы) дворянского собрания за 1784–1796 pp.” і містить розгляд документів на дворянство¹⁹. У Чернігівському депутатському зібранні збереглися “Постановления (протоколы) об отказе ищущим дворянство за 1784–1789 гг.”²⁰. Тобто окремо формувалися у справи протоколи про затвердження у дворянстві і про відмову.

Дослідження документів фонду Чернігівського дворянського депутатського зібрання показує, що словом “протокол” позначалися і протоколи (“определения”), і журнали. Хоча Ю. В. Татішев вказує, що в канцелярії депутатського зібрання зберігаються книги “определений”, журнали та протоколи у кількості 127 книг²¹. П. К. Федоренко зазначає, що в канцелярії депутатського зібрання збереглися журнали і протоколи у кількості 137 книг²². Не дивлячись на те, що цифри різні, прикметно, що обидва дослідники наводять майже одну цифру на усі види перерахованих документів. Можливо, що журнали і протоколи становили одну книгу. Те, що самі депутати розрізняли поняття журна-

ли і протоколи не викликає сумніву, оскільки в документах є підтвердження цьому: “1790 года января 16 в среду подписывали журналы и протоколы, а 17 числа в четверток – присутствовали”²³.

Про дотримання вимог закону щодо оформлення протоколу у Чернігівському депутатському зібранні свідчить факт їх детальної перевірки. Так, наприклад, під час передачі справ про дворянське походження з ліквідованих Київської, Чернігівської, Новгород-Сіверської, Єкатеринославської дворянських комісій в Малоросійське губернське дворянське депутатське зібрання (1798 рік) перевірялася кожна справа на наявність при ній протоколів та підписів-засвідчень. Перевірка встановила такі недоліки: дванадцять справ про дворянське походження Єкатеринославської дворянської комісії не містять протоколів, одна справа від Новгород-Сіверської комісії, хоча і містить протокол, проте під ним тільки два підписи, губернського предводителя та депутата. Хоча із “скрепи секретарської” видно, що підписи повинні бути на особливому аркуші, який був відірваний. Депутати вважають неможливим вносити у родовідну книгу ті роди, де не вистачає у справах протоколів чи підписів під ними. Слід зробити запити на відсутні протоколи і взяти письмове пояснення у колишнього секретаря та архіваріуса з приводу того, чому від прошнурованого протоколу відірваний аркуш²⁴.

Тобто обов’язковою вимогою до протоколу було підписання його усіма членами “присутствія”. Доповідь секретаря дворянського депутатського зібрання Київського намісництва, складена 26 лютого 1796 року, підтверджує це:

“1. протоколы сочинённые из резолюцій отмеченных в докладном реестре по решенным уже делам депутатами, подписаны не всеми господами депутатами и не по составления двух третей голосов следуя 85 статье грамоты, вносить таковые роды в родословную книгу не смею”²⁵.

Отже, як бачимо, правила складення текстів та оформлення протоколу були суворо регламентовані у російському законодавстві. Але вони були настільки складними, що відзначають усі дослідники, що практично у жодному присутственому місці їх не дотримувалися. Не стали винятком також дворянські депутатські зібрання, незважаючи на те, що протокол був основним видом документа, де фіксувалася думка кожного депутата. Особливо щодо меншості голосів, якими висловлювалася незгода з прийнятим рішенням. Також порушувалася вимога підписання протоколу саме на другий день після його оформлення. Деякі протоколи залишалися не тільки не підписаними, а взагалі не складеними у чистовому варіанті тривалий час.

Не менш вагомим є інший вид документа – журнал засідань. Збережені у фонді Волинського дворянського депутатського зібрання у великій кількості журнали засідань дають змогу прослідкувати видовий склад вхідних документів від установ різного рівня підпорядку-

вання. Серед вхідних документів найбільшу частину становлять так звані “просительные”, тобто “прошення” або “прозьби”. Далі – рапорти, “отношения”, “представления”, “сообщения”, “предложения”. А. М. Сокова зазначає, що “сообщения” та “отношения” – це вид документа, завдяки якому відбувалося листування (спілкування) між установами, різними за рангом. Вищі органи управління надавали підпорядкованим укази, “повеления”, “постановления”. Нижчі органи подавали у вищі “доклади”, рапорти, “представления”, “доношения”. Але особливістю усіх вищеперерахованих видів документів було те, що вони не називали самі себе, тобто не мали зафіксованої, як окремий реквізит, назви виду документа²⁶. Виняток не становили і дворянські депутатські зібрання. Єдиним документом, в якому зазначалася назва його виду, були “прошення”.

Перевіривши документи на дворянське походження, депутатське зібрання повинно було засвідчити, що особа – дворянин, для чого депутати видавали грамоти про внесення до родовідної книги. У 1788 р. вийшов формуляр грамот, які мали видавати зібрання. У фонді Київського дворянського депутатського зібрання збереглася грамота, видана дворянину Івану Артемовичу Павленку-Донченку 15 липня 1795 р., про внесення його та його роду в другу частину дворянської родовідної книги Київської губернії²⁷. Її зміст повною мірою відповідав зразку, наведеному в законі. Але іменним указом від 4 грудня 1796 р. депутатам було заборонено видавати грамоти, щоб припинити “небреження”, тобто зловживання, які спостерігалися при розгляді доказів та видачі грамот. Імовірно, що грамоти видавалися зібраннями дворянам і оформлювалися в одному примірнику, тому не мали залишатися у зібранні. Але у двох справах Волинського депутатського зібрання виявлені справжні грамоти, складені польською мовою²⁸. Яким чином вони залишилися у справах? Невідомо. Адже повинні були б зберігатися у самих дворян. Тільки грамоти дворян, яких Герольдія вилучала із родовідної книги, мали бути відібраними та залишатися в архіві зібрання. Слід зазначити, що деякі грамоти були підробкою. Підтвердженням може стати указ Герольдії №5286 від 18 вересня 1824 р. у Волинське депутатське зібрання про визнання недійсною грамоти, яка була видана із вказаного зібрання і підписана одним тільки депутатом із Луцького повіту, коли зібрання взагалі ще не функціонувало і не приймало документи на розгляд²⁹.

Окрім грамот, депутатські зібрання видавали дворянину “свидетельство”, де перераховувалися всі документи, що підтверджували його право на дворянство. Перш за все свідоцтво видавали малолітнім дворянам (“недорослям”) для вступу на військову службу. Копію такого свідоцтва через губернське правління необхідно було надавати в герольдію. На відміну від грамоти, свідоцтво не мало встановленої форми. Схожим до “свидетельства” на дворянство є “удостоверение”

про дворянське походження, яке видавалося дорослим членам дворянських сімей, щоб засвідчити їх дворянське походження. Формуляр “удостоверения” багато в чому повторював формуляр “свидетельства” про дворянство. Напевно, що вони оформлялися на бланках дворянських депутатських зібрань. У справах про дворянське походження збереглися запити дворян на видачу “удостоверения”, як наприклад, у справі про дворянське походження роду Авринських. На “прошеній” про видачу “удостоверения” стоїть резолюція: “Выдать просимо удостоверение”, але його копії у справі нема. Тільки відмітка про те, що вказаний документ виданий із зібрання та направлений дворянину³⁰. Копії “свидетельств” про дворянське походження збереглися у деяких справах дворянських депутатських зібрань.

У фонді Чернігівського дворянського депутатського зібрання збереглися копії “свидетельств”, що видавалися молодим дворянам про їх дворянське походження, вік та матеріальний стан для вступу на державну службу. Згідно з іменним указом від 14 березня 1807 р. “Недостаточные дворяне, которые по засвидетельствованию Губернского и Уездного Предводителя, не в состоянии собственным коштом приехать в столицу...”³¹. Тобто повітові та губернський проводир дворянства мав засвідчити скрутний матеріальний стан і таким чином забезпечити собі проїзд і навчання за рахунок держави.

Важливим документом дворянських депутатських зібрань є родовідні книги дворян, в яких зібрані геральдичні матеріали – зображення шляхетських родів. Формувалися родовідні книги за частинами та за алфавітом. Форма, за якою мали складатися родовідні книги, була передбачена Грамотою та уточнялася указом від 25 серпня 1800 р. Дослідження цього питання засвідчило, що родовідні книги у Волинському депутатському зібранні до 1829 року не склалися взагалі, а згодом, хоч і були, але не відповідали встановленій формі.

Вивчення журналів засідань виявило, що майже у всіх губерніях були проблеми із вчасним оформленням родовідних книг. Наприклад, із рапорту 1788 р. генералу-поручику Київського намісництва випливають причини, що перешкоджають вчасно подавати родовідні книги. Хоча і рапорт, але тон зухвалий. Намісник вимагав негайного присилання родовідних книг. Губернський проводир рапортує, що це неможливо, оскільки у зібранні накопичилось багато нерозглянутих “прошеній” не тільки тих, що надійшли останнім часом, але і тих, що залишилися із попереднього трьохліття нерозглянутими (таких більше семисот, без їх вирішення закінчення родовідної книги є “отнюдь неудобно”). І щоб завершити ці справи зібрання докладає усіх зусиль “и ношного времени на рассмотрение оних”. Далі рапорт іде з обуренням: “Что же Ваше высокопревосходительство в этом предложении изволите выражать, что я последовавшего ко мне из наместнического правления указа не принял, возвратил оной обратно и по каким же законам

или резонам сие я учинил, после ответу ни в правление, ни к вашему высокопревосходительству не подавал? На сие вашему высокопревосходительству честь имею доложить...”³².

Цікавим є такий вид документа як рапорт, який у дворянських депутатських зібраннях був вхідним, вихідним та внутрішнім. Рапорт – це службовий документ, який регламентував взаємовідносини молодших та старших у службовому порядку. Дворянські зібрання відправляли рапорт на кожен указ Сенату. Рапорт містив в собі відповідь на отриманий указ. Рапорти при указах Сенату в Волинське та Київське дворянське депутатське зібрання є до 1830-х років. А надалі – тільки відмітки на указі про те, коли рапорт відправлено. У свою чергу повітові проводирі дворянства рапортували губернському проводиреві щодо питань, що стосувалися шляхетного походження дворян певного повіту. Хоча відповідно до закону повітові лідери були незалежними у своїх діях від губернського. І останній вид – це рапорти канцелярських службовців про відпустку.

Окрему групу становлять документи, що створювалися в результаті діяльності канцелярської служби дворянських депутатських зібрань, на чолі якої стояв секретар дворянства. Перш за все це “доклади” секретаря в письмовій формі зібранню про ротацію канцелярських службовців, про збільшення чи зменшення їх штату та про оплату праці. А по-друге, “представлення” секретаря – це подання на розгляд зібрання документів на “соискание” якихось нагород, пільг (“милостей”) для підлеглих.

¹ *Варадинов Н.* Делопроизводство или теоретическое и практическое руководство к гражданскому и уголовному, коллегияльному и одноличному письмоводству, к составлению всех правительственных и частных деловых бумаг и к ведению самих дел. – СПб., 1857; Вельдбрехт В. Общие основания русского делопроизводства с приложением основных его форм. – СПб., 1854. – 122 с.

² *Митяев К. Г.* История и организация делопроизводства в СССР: Учебное пособие. – М., 1959; История делопроизводства в СССР: Учебное пособие/ Под ред. доц. Я. З. Лившица и доц. В. А. Цикулина. – М., 1974. – 170 с.

³ *Виноградова Т. В.* Организация делопроизводства губернских административных учреждений Российской империи в первой половине XIX века: на материалах Олонецкой губернии: Дисер. канд. ист. наук. – 05.25.02 / Т. В. Виноградова. – М., 2004. – 196 с.

⁴ *Леміш Н. О.* Організація діловодства в органах державної влади Чернігівської губернії (1802–1856 рр.): Дисерт. канд. іст. наук. – 27.00.02 / Н. О. Леміш. – К., 2009. – 187 с.

⁵ *Конькова А. Ю.* Формирование и развитие систем документации жизнедеятельности населения России XVIII – начала XX веков: Канд. ист. наук. – 05.25.02 / А. Ю. Конькова. – М., 2004. – 231 с.

⁶ *Казначеева Л. М.* Волинське дворянське зібрання (1796–1917): функції, структура, участь у системі органів влади: Дис... канд. іст. наук. – 07.00.01 / Л. М. Казначеева. – К., 2008. – 197 с.

⁷ Вельдбрехт В. О. Общие основания русского делопроизводства с приложением основных его форм / В. Вельдбрехт. – СПб., 1854. – С. 28.

⁸ Там само. – С. 30.

⁹ Гаращук Т. Діловодні документи Волинського дворянського депутатського зібрання: видовий зміст, склад, оформлення (перша половина ХІХ ст.) / Тетяна Гаращук // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: міжвідомчий збірник наукових праць. – Вип. 10. – К., 2009. – С. 116–129.

¹⁰ Державний архів Київської області, ф. 782, оп. 2, спр. 89 а, арк. 3.

¹¹ Державний архів Київської області, ф. 782, оп. 2, спр. 297.

¹² Державний архів Київської області, ф. 782, оп. 2, спр. 89 а, арк. 9.

¹³ Державний архів Київської області, ф. 782, оп. 2, спр. 89 б, арк. 77.

¹⁴ Там само, арк. 115.

¹⁵ Там само, арк. 47.

¹⁶ Державний архів Київської області, ф. 782, оп. 2, спр. 90, 91, 295.

¹⁷ Там само, спр. 297, арк. 33.

¹⁸ Державний архів Чернігівської області, ф. 133, оп. 1, спр. 44.

¹⁹ Там само, оп. 2, спр. 3.

²⁰ Там само, оп. 2, спр. 2.

²¹ Татищев Ю. В. Черниговские архивы (отчет о командировке в Черниговскую губернию в 1899 году). – Харьков: Типо-литография “Печатное дело”, 1901. – С. 6.

²² Коваленко О. Б. Невідома праця Павла Федоренка “Архіви Чернігівського шляхетства” // Студії з архівної справи та документознавства. – 1996. – Т. 1. – С. 135.

²³ Державний архів Чернігівської області, ф. 133, оп. 2, спр. 4, арк. 14.

²⁴ Державний архів Чернігівської області, ф. 133, оп. 1, спр. 44, арк. 200.

²⁵ Державний архів Чернігівської області, ф. 133, оп. 2, спр. 11, арк. 196.

²⁶ Сокова А. Н. О создании русской традиционной формы документа в делопроизводстве госучреждений XVIII – начала XX вв. / А. Н. Сокова // Труды ВНИИДАД. – М., 1974. – Т. V, ч. 1. – С. 213–214.

²⁷ Державний архів Київської області, ф. 782, оп. 2, спр. 1.

²⁸ Державний архів Житомирської області, ф. 146, оп. 1, спр. 1532 а, 2113.

²⁹ Там само, спр. 2, арк. 157.

³⁰ Там само, спр. 614, арк. 1.

³¹ ПСЗ, 1 собрание. – СПб., 1830. – Т. 29: 1806 – 1807. – № 22493.

³² Державний архів Чернігівської області, ф. 133, оп. 2, спр. 4, арк. 117.

Исследуются основные видовые группы управленческих документов, обнаруженные отличия в функциональном назначении некоторых из них. Среди видового состава документов дворянских депутатских собраний основными были протоколы и журналы.

Ключевые слова: служебные документы; протоколы; журналы; учетно-регистрационные документы; дворянские депутатские собрания; Украина.

The article is dedicated to the main type groups of management documents. There are discovered the differences in their functional assignment. The main documents of the Noble parliamentary assembly were the protocols and the registries.

Keywords: the official documents; the protocols; the registries; the inventory documents; the Noble parliamentary assembly; Ukraine.